

Література:

1. Державний комітет статистики України. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Соціальні проблеми молоді в сучасному суспільстві. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pibhe.org.ua/>
3. Соціологія. Підручник. / за ред.. В.Г. Городяненка. – К.: «Академія», 2005, – 560с.
4. Соціологія: Підручник / за ред.. В.М. Пічі. – Львів: «Новий Світ-2000», 2008, – 280с.
5. Черниш Н. Соціологія. Курс лекцій. – Львів: Кальварія, 2008. – 544 с.

УДК 159.923

МОЛОДІЖНІ СУБКУЛЬТУРИ ЯК ФАКТОР ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ ПІДЛІТКА*Полівцева Л.Я.***Брочковська Ю.Б.**

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

«Людина – суспільна істота, її життя немислиме, неможливе у відриві від суспільства, від групи, з якою вона пов’язана безліччо найрізноманітніших відносин» (Ромен Роллан).

Соціально значущим середовищем для підлітка виступає група його однолітків, підліток розділяє з групою інтереси та цінності, які є для неї важливими. Актуальність поширення різних субкультур в Україні визначається рядом соціальних, психологічних і культурних чинників, адже в останні десятиріччя іде трансформація культурних явищ минулих століть в молодіжну субкультуру, яка змінила спосіб життя, світогляд. Субкультури, до яких належать підлітки, визначають особливості їх поведінки, що можуть проявлятися як в позитивному, так і негативному соціальному напрямку, в деяких випадках спонукати до хуліганства, агресії чи нанесення матеріальної шкоди. Таким чином, важливим є вивчення особливостей впливу молодіжних субкультур на особистість підлітка, визначення причин утворення таких об’єднань, притаманних їм норм та цінностей.

Метою статті є розкриття характеристики діяльності молодіжних неформальних об’єднань, різних субкультур з позитивним та негативним спрямуванням та їх вплив на особистість підлітка.

Субкультура довгими роками сприймалась як патологія або присутність чужих і ворожих елементів. До кінця 80-х років не було відомо, як досліджувати і чи взагалі досліджувати різноманітних диваків, які всякими способами намагаються знайти своє місце в світі. Проблеми субкультур досліджують Е.А. Гаджієва, Б.А. Іванов, С.А. Кулаков, З.В. Сикевич, Л.В. Туріщева, В.Тарасенко та ін.

Субкультура – це система норм, цінностей, настанов, способів поведінки і життєвих стилів певної соціальної групи, яка відрізняється від пануючої в суспільстві культури [4].

Розрізняють такі основні види неформальних молодіжних субкультур:

Емо. Найпоширеніша субкультура серед підлітків 13-17 років. Головне для представників цієї субкультури – емоції. І вони черпають їх звідусіль – із музики, книг, кіно. Прихильники Емо дуже чутливі, емоційні діти, які виносять протест «сірому, буденному» суспільству. Але, найголовніше, цей протест може бути небезпечним для самих представників цієї субкультури, оскільки носить саморуйнівний характер. У таких підлітків може проявлятися депресія, яка ніби заохочується самою субкультурою.

Готи. Прийнято вважати, що субкультура готів виникла 1979 року в Англії і пізніше поширилася по всій Європі. Живуть готи за принципом: «Memento mori» - пам’ятай про смерть. Готи зазвичай люди освічені, добре розуміються на мистецтві, історії та літературі, часто самі пишуть вірші та музику. Зазвичай готи носять символ – хрест-анк (символізує безсмертя). Готи роздумують про життя і смерть, про страждання, намагаючись віднайти у цьому естетику.

Панки. Головна ідея панківського руху – анархія. У нас панки виникли як знак протесту проти радянської влади, а не просто музична субкультура. Специфічний шик для панка – ірокез, особливо якщо він яскраво пофарбований і стоїть перпендикулярно до голови. Проте це не просто зачіска, а протест проти насилля. Таку зачіску носило плем’я ірокезів в Америці, яке потім жорстоко винищили.

Скінхеди. Скінхеди, скіни (від англ. Skin - шкіра і head голова) – збірна назва представників молодіжної субкультури, яка сформувалася в Лондоні в кінці 60-х років двадцятого сторіччя. Вагається, що 1969 рік був піком популярності цієї субкультури. На відміну від уявлення, яке склалося у суспільстві, не всі «скіни» є прихильниками нацистської ідеології, тому важливо відрізнити окремі підгрупи цієї молоді. Головна загроза для суспільства полягає в їх агресивності,

вони часто під впливом алкоголю або наркотичних речовин створюють жорстокі бійки, які переростають у велике кровопролиття.

Хіпі – це перше покоління американського післявійськового «бебі-буму», яке виросло у свій час і якому не до вподоби консерватизм та «правильність» американського суспільства 30-60-х років. Хіпі – це своєрідний протест проти індустріального суспільства з його жорсткими нормами, правилами, тощо. Прихильники хіпі – це молодь, які люблять слухати рок-музику, їздять на різні фестивалі, вживають наркотики, пропагують вільну любов, влаштовують демонстрації.

Металісти Серед їхніх атрибутів – шкіряні куртки-«косухи» чорний одяг, довге волосся, футболки із зображенням улюбленого метал-гурту, на початку розвитку субкультури металісти любили шкіряний одяг. Багато хто з них любляє фантастику, грає на гітарі.

До позитивних функцій субкультур можна віднести можливість для підлітків виконувати певні соціальні ролі; вчитися програвати дорослі ролі, пізнавати себе; досягати певного соціального статусу.

До негативних проявів молодіжних субкультур відносяться прояви вандалізму, бездіяльність, вживання наркотиків, розпуста, агресія, депресія, т.д.

Отже, у розвиненому суспільстві виникнення альтернативних форм культури - незворотний процес. Спроби заборонити, знищити субкультуру породжують протести, агресивні групи. Дорослим слід бути більш обізнаними щодо молодіжних неформальних течій та субкультур, оскільки некерований процес їх впливу на психіку та поведінку дитини може призвести до незворотних наслідків. А вже для молодшої людини нове неформальне об'єднання – не забава, а необхідність. Головне, що дає молодіжна субкультура – самореалізуватися, суб'єктивно втілитися, тобто виправдати своє перебування в цьому світі.

Література:

1. Корпач Н.І. Молодіжна субкультура в сучасній Україні // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. – 2009. - № 21. – с. 93 – 97.
2. Семенко М., Докаш О. Неформальні об'єднання як осередок формування делінквентної поведінки молоді. // <http://intkonf.org/semenko-m-kandpolitolnauk-dokash-o-neformalni-obednannya-yak-oseredok-formuvannya-delinkventnoyi-povedinki-molodi/>
3. Туріщева Л.В. Особливості роботи з девіантними дітьми / Шкільному психологу. Усе для роботи. – 2009. – № 2. – С. 2-6.
4. Шулдик Г.О. Вплив субкультур на формування особистості в підлітковому віці. // <http://vuzlib.com/content/view/945/94/>

УДК 316.627

АЛЬТРУЇЗМ В УМОВАХ СУЧАСНОСТІ: ПРОЯВИ ТА МОТИВИ

Приріз М.

Брочковська Ю.Б.

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

У сучасному суспільстві залишаються дуже помітними прояви альтруїстичної поведінки, тобто поведінки, спрямованої на те, щоб принести користь іншій людині, виключно заради її добробуту, без мети досягнення власних цілей та задоволення власних потреб. Альтруїзм виступає як просоціальне явище, необхідне для підтримання гуманних суспільних відносин та суспільної моралі.

Альтруїзм досліджувався такими вітчизняними та зарубіжними вченими, як Добржанський, В. Ефроїмсон, І. Павлов, В. Гарбузова, З. Фрейд, Р. Чалдіні, Д. Майерс та ін.

Дослідниками було сформульовано такі визначення поняття «альтруїзм»:

- альтруїзм є надбанням культури (І. Павлов);
- альтруїзм, як інстинкт добра і гуманізму, морально обмежує тенденції всіх інстинктів, виступаючи в ролі своєрідної «совісті», не містить егоїзму (В. Гарбузова);
- альтруїзм – це егоїзм, який піддався витісненню (З. Фрейд).

Альтруїстична орієнтація відіграє значну роль в міжособистісних контактах, внутрішньогруповій взаємодії, спілкуванні та спільній діяльності людей.

Попри численні дослідження, дослідник мотивації Х. Хекхаузен констатує, що досі не створена діагностична методика для визначення мотиву допомоги в тих чи інших людей. Недостатня експериментальна вивченість альтруїстичної поведінки з боку його мотиваційно-сміслових детермінант, особливо щодо контингенту дорослих досліджуваних, визначає важливість актуальність проведеного дослідження альтруїстичної мотивації.